

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH300007
NAZWA OBSZARU Ostoja Zgierzyniecka

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH300007	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Zgierzyniecka

1.4. Data opracowania 2001-05	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2018-10
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MŚ z dn. 29 sierpnia 2018 r. w spr. soo Ostoja Zgierzyniecka (PLH300007)

Wyjaśnienia: zmiana nazwy - pierwotnie jako Jezioro Zgierzynieckie

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
16.2622

Szerokość geograficzna
52.4517

2.2. Powierzchnia [ha]:
574.87

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2   Nazwa regionu

PL41	Wielkopolskie
------	---------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			85.1		G	C	C	C	C
6410			0.3		G	D			
6510			111.8		G	A	C	B	B
7210			2.8		G	A	C	B	B
7230			2.5		G	D			
9170			21.4		G	A	C	B	A
91E0			30.6		G	A	C	B	B
91F0			36.6		G	A	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki				Populacja na obszarze						Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1516	Aldrovanda vesiculosa			p				P	P	D			
A	1188	Bombina bombina			p	50	150	i	R	M	C	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p	15	30	i	C	G	C	B	C	B
M	1355	Lutra lutra			p	2	10	i	R	M	C	B	C	B
M	1324	Myotis myotis			p				P	G	D			
M	1324	Myotis myotis			c				P	DD	D			
A	1166	Triturus cristatus			p				V	DD	C	B	C	B
I	1014	Vertigo angustior			p	1	1	localities		G	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N16	21.39
N10	40.84
N07	8.18
N12	29.59
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar położony jest w obrębie Pojezierza Poznańskiego (Kondracki 2009) i obejmuje nieckę rozległego niegdyś jeziora. Po jego osuszeniu, zapoczątkowanym już w XVII wieku, nastąpiło silne obniżenie poziomu lustra wody, co gwałtownie przyspieszyło proces eutrofizacji i zarastania zbiornika. Najniższa część niecki zajęta jest obecnie przez rozległe szuwały, głównie trzcinowe i pałkowe, o powierzchni ponad 100 ha z kilkoma niedużymi i płytkimi oczkami wodnymi (Smolny Staw, Wielki Staw i Mały Staw) zajmującymi łącznie 7,8 ha. Największe z nich, Wielki Staw, ma powierzchnię około 5 ha, a głębokość ok. 1 m. Poza nimi znajdują się tutaj również mniejsze oczka wodne (Bereszyński, Ogrodowczyk, 1995). Wyżej znajdują się bogate florystycznie łąki kośne. Od południowego zachodu do obecnego jeziora przylega kompleks dojrzałych lasów łągowych i olsów o powierzchni 79 ha - obecnie rezerwat "Wielki Las". W południowo-wschodniej części obszaru znajduje się kompleks szuwarowy z otwartym lustrem wody (pow. 0,6 ha), który jest pozostałością po rozciągającym się tutaj dawniej jeziorze - obecnie oddzielony od niego drogą gruntową i łąkami. Podstawowym walorem obszaru jest kompleks siedlisk typowych dla zarastającego, eutroficznego jeziora położonego w ekstensywnie użytkowanym krajobrazie rolniczo-leśnym. Bagienną część tego terenu zajmują przede wszystkim szuwały wysokie, zwłaszcza trzcinowe i pałkowe. Osobliwością terenu są szuwały kłoci wiechowatej. Wśród użytków zielonych dominują zmiennowilgotne łąki. Wzdłuż rowów melioracyjnych oraz w pobliżu szuwarów występują płyty łożowisk oraz ziołorośli. Od strony południowej z jeziorem graniczy, zachowany w dużej części w stanie naturalnym, las łągowy. Flora obszaru jest bardzo różnorodna i bogata. Na szczególną uwagę zasługują gatunki uznane za zagrożone w skali kraju (Zarzycki, Szelaąg 2006; Wojewoda, Ławrynowicz 2006): dzwonek szerokolistny *Campanula latifolia*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris* i storczyk kukawka *Orchis militaris* oraz grzyb kisielnica trzoneczkowata *Exidia truncata*, a także gatunki zagrożone w regionie (Jackowiak i in. 2007): czerniec gronkowy *Actaea spicata*, fiołek przedziwny *Viola mirabilis*, kukułka krwista *Dactylorhiza incarnata* subsp. *incarnata* i listera jajowata *Listera ovata*. Zróżnicowana szata roślinna warunkuje obecność licznych gatunków zwierząt. Charakterystyczne są zwłaszcza ptaki, dla których, w podobnych granicach, wyznaczono obszar Natura 2000 Jezioro Zgierzynieckie PLB300009. Stwierdzono tu m.in. łągi 16 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Obszar "ptasi" odgrywa ogromną rolę dla ptaków migrujących, przede wszystkim żurawi *Grus grus* i gęsi *Anser sp.* Różnorodność środowisk sprawia, że na opisywanym obszarze występuje wiele gatunków ssaków z różnych grup systematycznych, które znalazły tutaj doskonale schronienie i bogatą bazę pokarmową. Duże zagęszczenia wykazują populacje: jelenia europejskiego *Cervus elaphus*, dzika *Sus scrofa* i sarny *Capreolus capreolus*. Ponadto stwierdzono tu obecność: lisa *Vulpes vulpes*, borsuka *Meles meles* i jenota *Nyctereutes procyonoides*. Obszar ma duże znaczenie dla bobra europejskiego *Castor fiber* i wydry *Lutra lutra*. Dość licznie reprezentowane są nietoperze reprezentowane przez 13 gatunków, z czego silną populację rozrodczą tworzy borowiec wielki *Nyctalus noctula*, a drugim, co do częstości występowania jest nocek rudy *Myotis daubentonii*. Ponadto stwierdzono m.in. znajdującego się w Polskiej czerwonej księdze zwierząt (Głowaciński 2001) borowiaczka *Nyctalus leisleri* (Jaros, Bogdanowska 2005; Jaros, Bogdanowska - dane niepublikowane). Na terenie obszaru PLH300007 Ostoja Zgierzyniecka występuje 12 gatunków płazów, w tym znajdujące się w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej - kumak nizinny *Bombina bombina* i traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, która została stwierdzona dotychczas tylko w okresowym zbiorniku znajdującym się w Wielkim Lesie (Bogdanowska 2005). W wodach Jeziora Zgierzynieckiego stwierdzono 7 gatunków ryb należących do 4 rodzin, ze zdecydowaną dominacją karasia pospolitego *Carassius carassius*, dla którego Jezioro Zgierzynieckie jest jednym z nielicznych, ostatnich mateczników (Golski, Bogdanowska - dane niepublikowane). Oprócz niego subdominantami były lin *Tinca tinca* i szczupak *Esox lucius*, zatem strukturę gatunkową ichtiofauny można uznać za typową dla zanikających eutroficznych zbiorników w typie rybackim linowo-szczupakowym. Ciekawym gatunkiem jest również stwierdzony w jeziorze cierniczek *Pungitius pungitius*, nie objęty co prawda ochroną gatunkową, jednak rzadko spotykany w naszym kraju (znajduje się na światowej Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych - IUCN). Dość dobrze jest rozpoznana malakofauna niewielkiego (ok. 4 ha) fragmentu Wielkiego Lasu. Stwierdzono tu ponad 40 gatunków ślimaków, w tym jeden gatunek z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej - poczwarówkę zwężoną. Poza tym na obszarze tym występują gatunki typowe dla środowisk wodnych i bagiennych, m.in.: zatoczek rogowy *Planorbis corneus*, zatoczek pospolity *Planorbis planorbis*, zatoczek lśniący *Segmentina nitida*, zatoczek moczarowy *Anisus spirorbis*, błotniarka stawowa *Lymnaea stagnalis*, błotniarka pospolita *Lymnaea palustris*, błotniarka moczarowa *Galba truncatula* i bursztynka pospolita *Succinea putris*. Obecność zbiorników wodnych sprzyja rozwojowi wielu gatunków ważek (Bernard, Bogdanowska - dane niepublikowane), chruścików i chrząszczy wodnych. Ostatnia grupa reprezentowana jest przez 40 gatunków, w tym: *Agabus fuscipennis*, *Haliplus furcatus* (Przewośny, Bogdanowska - dane niepublikowane).

4.2. Jakość i znaczenie

Szczegółowej charakterystyki siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz oceny poszczególnych parametrów dokonano na podstawie dokumentacji planu zadań ochronnych z roku 2011.

Siedlisko 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion* Siedliskiem przyrodniczym jest całe Jezioro Zgierzynieckie. W jego obrębie można wyróżnić następujące elementy morfologiczne: litoral (strefa brzegowa), pelagial (strefa otwartej toni) i profundal (strefa denna). Roślinność jeziora wykształcona jest w charakterystycznym układzie strefowym. Tonń wodna zdominowana jest przez zbiorowiska roślin zanurzonych (podwodnych) budowanych przez: rdestnicę grzebieniastą *Potametum pectinati*, włosienicznika krążkolistnego *Ranunculetum circinati*, moczarkę kanadyjską *Elodeetum canadensis*, rogatka sztywnego *Ceratophylletum demersi*, wywłócznika okółkowego *Myriophylletum verticillati* oraz rdestnicę połyskującą *Potametum lucentis*. Bliżej brzegu występują rośliny zakorzenione w dnie, o liściach wynurzonych i pływających na powierzchni wody. Zalicza się do nich zbiorowiska: żabiścieku pływającego *Hydrocharitetum morsus-ranae*, rdestu ziemnowodnego *Polygonetum natantis* i rdestnicy pływającej *Potametum natantis*. Pomimo dobrze wykształconej roślinności ze związków *Nymphaeion* i *Potamion* reprezentatywność siedliska oceniono jako dobrą (B). Zaważył fakt postępującego od lat obniżania się poziomu wody, zmniejszania się powierzchni lustra wody jeziora, zachowanego w postaci kilku drobnych zbiorników i jego zarastania szuwarami. Strefę brzegową jeziora porasta roślinność szuwarowa. W wyniku spadku poziomu wody, szuwały właściwe *Phragmitum* porastające pierwotnie strefę brzegową jeziora obecnie wykazują znaczną ekspansję i zajmują ok. 80% jego powierzchni. Wyróżnić tu można następujące zespoły szuwarowe: trzcinowy *Phragmitetum australis*, pałki wąskolistnej *Typhetum angustifoliae*, skrzypu bagiennego *Equisetum fluviatile*, jeżogłówki gałęzistej *Sparganietum erecti* i oczeretu jeziornego *Scirpetum lacustris*. W miejscach, w których w pełni sezonu wegetacyjnego woda wysycha, wykształciły się szuwały manny mielec *Glycerietum maximae* oraz zbiorowisko *Oenanthe-Rorippetum* budowane przez kropidło wodne *Oenanthe aquatica* i rzepichę ziemnowodną *Rorippa amphibia*. Siedlisko w obszarze pokrywa 85,1 ha, co stanowi <2% zasobów krajowych - ocena C parametru powierzchnia względna. Na ocenę stanu zachowania "C" złożyły się następujące oceny częściowe: III - średnio zachowana lub zdegradowana struktura (wynik wspomnianego spadku poziomu wód), III - średnie lub niekorzystne perspektywy zachowania struktury (w ciągu najbliższych 10 lat powierzchnia lustra wody może ulec zmniejszeniu o 10-30%) oraz II - możliwe odtworzenie przy średnim nakładzie kosztów (piętrzenie wody na rzece Mogilnicy). Na ocenę ogólną "C" wpływ miały wyżej opisane kryteria częściowe, przy czym ważąca okazała się zaburzona struktura oraz raczej niekorzystne perspektywy na przyszłość. Także niewielka powierzchnia względna spowodowała, że Ostoja Zgierzyniecka obecnie nie pełni istotnej roli w ochronie omawianego siedliska.

Siedlisko 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) Reprezentatywność łąk trzęślicowych oceniono jako nieistotną (D). Obecnie brak reprezentatywnych płatów siedliska i żadna z badanych fitocenoz nie została uznana za typową. Obserwowane są zaburzenia w strukturze i funkcjach oraz utrata arealu w wyniku sukcesji, będącej efektem zaburzeń hydrologicznych oraz zaprzestania użytkowania. W miejscach występowania trzęślicy modrej *Molinia caerulea* i czarcikęsa łąkowego *Succisa pratensis* (pokrycie kształtuje się na , rzadziej 1 w skali Braun-Blanqueta), licznie i o znacznym pokryciu występują ekspansywne gatunki roślin zielnych oraz drzewa i krzewy, których udział powierzchniowy wynosi 30%.

Siedlisko 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) Siedlisko reprezentowane przez wilgotne postacie łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris*. Oprócz rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius* stałym elementem są tu: krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, chaber łąkowy *Centaurea jacea* i przytulia pospolita *Galium mollugo*. Reprezentatywność doskonała (A) - łąka rajgrasowa występuje w czterech podzespółach lokalnie siedliskowych, niektóre jej płaty zawierają cenne gatunki (storczyki kukułkę krwistą *Dactylorhiza incarnata* w dwóch podgatunkach: subsp. *ochroleuca* i subsp. *incarnata*). Siedlisko w obszarze pokrywa 111,8 ha, co stanowi <2% zasobów krajowych - ocena C parametru powierzchnia względna. Na ocenę stanu zachowania "B" złożyły się następujące oceny częściowe: II - dobrze zachowana struktura (ocenę obniżyła m.in. obecność ekspansywnych gatunków roślin zielnych), II - dobre perspektywy (do zachowania siedliska konieczne jest przywrócenie i utrzymanie ekstensywnego użytkowania) i I - łatwa możliwość odtworzenia. Niekorzystny stan zachowania siedliska w obszarze w połączeniu z doskonałą reprezentatywnością zadecydowały o ocenie ogólnej "B".

Siedlisko 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*) Silnie zwarty, ubogi gatunkowo szuwar budowany przez kłoc wiechowatą *Cladium mariscus*, z zaznaczonym wyraźniej na obrzeżach płatów zwiększonym udziałem trzciny *Phragmites australis* i trzęślicy modrej *Molinia caerulea*. Pod względem fitosocjologicznym zidentyfikowane szuwary reprezentują zespół *Cladietum marisci*. Cechą charakterystyczną jest brak warstwy mszystej i stałe podtopienie większości płatów. Wskazuje to na inicjalną postać zespołu, która występuje w strefie brzegowej Jeziora Zgierzynieckiego. Reprezentatywność doskonała (A). Powierzchnia względna - ocena C. Siedlisko w obszarze pokrywa 2,8 ha, co stanowi <2% zasobów krajowych. Stan zachowania - ocena "B", na którą złożyły się następujące oceny cząstkowe: II - dobrze zachowana struktura (ocenę obniżyła obecność ekspansywnych gatunków roślin zielnych w 30% płatów siedliska), III - średnie lub niekorzystne perspektywy zachowania struktury (postępujący spadek poziomu wód; w okresie letnim w 70% płatów poziom wody jest poniżej 0, a gleba jest charakterystycznie spękana) oraz II - odtworzenie możliwe przy średnim nakładzie kosztów (piętrzenie wody na rzece Mogilnicy). Na ocenę ogólną "B" wpłynął głównie stan zachowania, a zwłaszcza niekorzystne perspektywy na przyszłość, w połączeniu z doskonałą reprezentatywnością.

Siedlisko 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk Reprezentatywność siedliska określono jako nieistotną (ocena D). Stwierdzono niewielkie powierzchnie torfowiska zasadowego, zanikające w wyniku sukcesji przez zarośla oraz roślinność ziołoroślową i łąkową. Przynależność fitosocjologiczna torfowiska do związku *Caricion davallianae* budzi wątpliwości. Jednak ze względu na zły stan zachowania, zaburzony skład gatunkowy i zmienioną strukturę przyporządkowanie płatów konkretnemu zespołowi jest w chwili obecnej niemożliwe. Z gatunków charakterystycznych stwierdzono tu m.in.: kruszczyka błotnego *Epipactis palustris*, turzycę prosowatą *Carex panicea* i kukułkę krwistą *Dactylorhiza incarnata*.

Siedlisko 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) W obszarze występuje grąd środkowoeuropejski *Galio sylvatici-Carpinetum*. Drzewostan na ogół składa się z głównie z graba *Carpinus betulus* z niewielkim udziałem dębu szypułkowego *Quercus robur*, brzozy brodawkowatej *Betula penudula*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, klonu pospolitego *Acer platanoides*, rzadziej wiązów *Ulmus* i jawora *Acer pseudoplatanus*. W warstwie krzewów, poza podrostem drzew, dominuje leszczyna pospolita *Corylus avellana*, trzmielina pospolita *Euonymus europaea* i jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*. W warstwie runa największy udział mają: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, gwiazdnica wielokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*. W ubogiej warstwie mchów dominuje żurawiec falisty *Atrichum undulatum*. Siedlisko wykształcone typowo, bez objawów większych zniekształceń. Ocena reprezentatywności "A". Siedlisko w ostoi pokrywa 21,4 ha - powierzchnia względna "C" - poniżej 2% zasobów krajowych. Stan zachowania - ocena "B", na którą złożyły się następujące oceny cząstkowe: II - dobrze zachowana struktura (ocenę obniżyły: słabe odnowienie naturalne drzewostanu, niedostateczna ilość martwego drewna, wiek drzewostanów - większość to dojrzewające i młodociane oraz silnie uproszczona struktura gatunkowa i przestrzenna drzewostanów) oraz II - dobre perspektywy zachowania struktury (wyłączenie z gospodarki leśnej powinno znacząco poprawić stan grądów). Obszar pełni bardzo ważną rolę w ochronie siedliska - ocena ogólna "A". Jest ona wynikiem doskonałej reprezentatywności oraz faktu, że grądy w obszarze chronione są dodatkowo w rezerwacie przyrody. Powoduje to, że mimo pewnych zaburzeń struktury, perspektywy na przyszłość są optymistyczne.

Siedlisko 91E0 Łęgi topolowe, wierzbowe, jesionowe i olszowe (*Populetum albae*, *Salicetum albo-fragilis*, *Alnion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) Siedlisko reprezentowane przez łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*. W drzewostanie występuje olsza czarna *Alnus glutinosa* z towarzyszącą jej czeremchą zwyczajną *Padus avium* oraz sporadycznie jesionem wyniosłym *Fraxinus excelsior*. W podszyciu występują porzeczka czerwona *Ribes spicatum*, kruszyna *Frangula alnus* i dziki bez czarny *Sambucus nigra*. W runie gatunkami częstymi są: podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, jaskier różnolistny *Ranunculus auricomus*, prosownica rozpierzchna *Milium effusum*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium* i kuklik pospolity *Geum urbanum*. Z pozostałych gatunków licznie występuje szczawik zajęczy *Oxalis acetosella* i wietlica samicza *Athyrium filix-femina*. W warstwie mszystej do najczęściej spotykanych należą: żurawiec falisty *Atrichum undulatum*, krótkosz *Brachythecium* sp., i płaskomerzyk falisty *Plagiomnium*

undulatum. W obrębie misy jeziornej oraz na porzuconych łąkach występują łągi, które charakteryzują się obecnością w runie gatunków olsowych i szuwarowych ze związku Magnocaricion oraz jaskra rozłogowego *Ranunculus repens*. Są to juwenilne postacie lasów łągowych, wykształcające się na drodze sukcesji. Ocena reprezentatywności "A". Siedlisko w ostoi pokrywa 30,6 ha - ocena reprezentatywności "C" - poniżej 2% zasobów krajowych. Stan zachowania - ocena "B", na którą złożyły się następujące oceny cząstkowe: II - dobrze zachowana struktura (ocenę obniżyły: słabe odnowienie naturalne drzewostanu, niedostateczna ilość martwego drewna, silnie uproszczona struktura gatunkowa i przestrzenna drzewostanów, ekspansja rodzimych gatunków w płatach przesuszonych oraz niewłaściwy reżim wodny związany z obniżeniem się poziomu wód Jeziora Zgierzynieckiego) oraz II - dobre perspektywy zachowania struktury (wyłączenie z gospodarki leśnej powinno znacząco poprawić stan łągów). Na ocenę ogólną "B" złożyły się: doskonała reprezentatywność oraz zaburzona struktura. Mimo objęcia łągów dodatkową ochroną w formie rezerwatu przyrody, szanse na przyszłość nie są optymistyczne, gdyż w dużej mierze zależą od stosunków hydrologicznych w obszarze.

Siedlisko 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) Las z dominacją jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior* z domieszką dębu szypułkowego *Quercus robur* w wyższym piętrze drzewostanu. Piętro dolne składa się z wiązu szypułkowego *Ulmus laevis*, klonu zwyczajnego *Acer platanoides* i klonu jawora *Acer pseudoplatanus*. Warstwę krzewów tworzą: czeremcha zwyczajna *Padus avium*, leszczyna zwyczajna *Corylus avellana* i porzeczka czerwona *Ribes spicatum*. W bogatej gatunkowo warstwie runa, w aspekcie wiosennym, dominują gatunki takie jak ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, gajowiec żółty *Galeobdolon lutea*, zawilec żółty *Anemone ranunculoides* i zawilec gajowy *Anemone nemorosa*. Latem, w warstwie tej największy udział mają: czyściec leśny *Stachys sylvatica*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, nercznica samcza *Dryopteris filix-mas*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, świerząbek gajowy *Chaerophyllum temulentum*, czosnaczek pospolity *Alliaria petiolata*. Rzadziej spotyka się takie gatunki, jak: niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, bluszczyk kurdybanek *Glechoma hederacea*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum* i jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*. Ocena reprezentatywności "A". Siedlisko w ostoi pokrywa 36,6 ha - ocena reprezentatywności "C" - poniżej 2% zasobów krajowych. Stan zachowania - ocena "B", na którą złożyły się następujące oceny cząstkowe: II - dobrze zachowana struktura (ocenę obniżyły: brak odnowienia naturalnego drzewostanu, silnie uproszczona struktura gatunkowa i przestrzenna drzewostanów, niewłaściwy reżim wodny związany z obniżeniem się poziomu wód Jeziora Zgierzynieckiego oraz zaawansowany proces przekształcania w grądy - tzw. grądowienia) oraz II - dobre perspektywy zachowania struktury (wyłączenie z gospodarki leśnej powinno znacząco poprawić stan łągów). Na ocenę ogólną "B" złożyły się: doskonała reprezentatywność oraz zaburzona struktura. Mimo objęcia łągów dodatkową ochroną w formie rezerwatu przyrody, szanse na przyszłość są mało optymistyczne, gdyż w dużej mierze zależą od stosunków hydrologicznych w obszarze. Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior* Gatunek podany przez Meisnerowskiego i Urbańską (2007). Obserwacja miała prawdopodobnie charakter incydentalny. Stwierdzono tylko jednego osobnika w nieodpowiednim dla tego gatunku siedlisku. Najprawdopodobniej został on tutaj zawleczony w wyniku okresowego zalania terenu (przez system rowów melioracyjnych). Ocena reprezentatywności "D". Nocek duży *Myotis myotis* Gatunek obserwowany jako przelotny. Obszar nie ma znaczenia dla jego ochrony - ocena reprezentatywności "D" (por. Jaros, Bogdanowska 2005; Bogdanowska dane niepublikowane). Bóbr europejski *Castor fiber* Bóbr został reintrodukowany na terenie obszaru w latach 1991-1994, w celu utrzymania stałego, w miarę naturalnego poziomu wody w jeziorze. Zakładano również, że jego obecność przyczyni się do ograniczenia postępującej sukcesji olszy czarnej i wierzby. Stanowiska gatunku rozmieszczone są na całym obszarze, przede wszystkim jednak na jeziorze Zgierzynieckim. Obecnie znajduje się tutaj 6-7 czynnych żeremi (Bogdanowska - dane niepublikowane), co stanowi <2% krajowych zasobów - ocena populacji "C". Ocena stanu zachowania "B", na co złożyły się dobrze zachowane elementy siedliska - jezioro oraz rowy melioracyjne wraz z zadrzewieniami. Ewentualny spadek poziomu wód spowoduje przesuszenie, a więc pogorszenie siedliska. Nie zaobserwowano bezpośrednich zagrożeń dla gatunku. Gatunek ekspansywny, w ostoi nie wymaga prowadzenia ochrony czynnej. Obszar leży w obrębie zwartego zasięgu bobra europejskiego - ocena izolacji "C". Na ocenę ogólną "B" złożyły się: obniżona ocena stanu zachowania i niewielka wielkość populacji w stosunku do zasobów krajowych. Wydra *Lutra lutra* ślady żerowania wydr obserwowano wzdłuż koryta Mogilnicy. Na jeziorze Zgierzynieckim obserwowano w dzień 3 osobniki (prawdopodobnie młode), a łączną liczebność w obszarze szacuje się na 2-10 osobników, co stanowi <2% populacji krajowej - ocena populacji "C". Ocena stanu

zachowania "B", na co złożyły się dobrze zachowane elementy siedliska. Ewentualny dalszy spadek poziomu wód spowoduje przesuszenie, a więc pogorszenie siedliska. Nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla gatunku. Ze względu na jego bazę pokarmową istotne będzie zachowanie odpowiedniego poziomu wody w jeziorze. Obszar leży w obrębie zwanego zasięgu wydry - ocena izolacji "C". Na ocenę ogólną "B" złożyły się: obniżona ocena stanu zachowania i niewielka wielkość populacji w stosunku do zasobów krajowych. Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* Dorosłe osobniki (zarówno samce jak i samice) obserwowano w tymczasowym zbiorniku wodnym w południowej części rezerwatu "Wielki Las". Na liściach manny mielec *Glyceria maxima* obserwowano też jaja. Prawdopodobne jest występowanie traszki na odpowiednich siedliskach w innych częściach obszaru. Łączne zasoby gatunku w obszarze oszacowano powyżej 15 osobników, co stanowi poniżej 2% populacji krajowej - ocena "C". Ocena stanu zachowania "B", na co złożyły się dobrze zachowane elementy siedliska. Nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla gatunku i jego siedliska, choć obniżenie poziomu wód w obszarze może spowodować jego pogorszenie. Obszar leży w obrębie zwanego zasięgu traszki grzebieniastej - ocena izolacji "C". Na ocenę ogólną "B" złożyły się: obniżona ocena stanu zachowania i niewielka wielkość populacji w stosunku do zasobów krajowych. Kumak nizinny *Bombina bombina* Na obszarze zlokalizowano pięć stanowisk gatunku, których występowanie wiąże się ściśle z warunkami wodnymi. Liczebność szacuje się na >100 osobników, co stanowi <2% krajowej populacji - ocena "C". Ocena stanu zachowania "B", na co złożyły się dobrze zachowane elementy siedliska. Spadek poziomu wód spowoduje przesuszenie, a więc pogorszenie siedliska. Nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla gatunku. Obszar leży w obrębie zwanego zasięgu traszki grzebieniastej - ocena izolacji "C". Na ocenę ogólną "B" złożyły się: obniżona ocena stanu zachowania i niewielka wielkość populacji w stosunku do zasobów krajowych.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A08	N	o
M	A03.03		o
M	A05.01	N	o
H	J02.13		o
M	A05.01	P	o
H	K02		i
L	A02		o
H	K01.03		o
M	A08	P	o
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	X		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

--	--

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Anonymus. - - - - Baza danych ATPOL (Wielkopolska). ATPOL (Wielkopolska). Bereszyński A. 2002. Jezioro Zgierzynieckie - dane niepublikowane (unpublished data). Bereszyński A. 1997. Dokumentacja do utworzenia rezerwatu przyrody "Zgierzynieckie Uroczysko" (woj. poznańskie, gmina Lwówek). Maszynopis. Bereszyński A., Ogrodowczyk T. 1992. Plan ochrony. Rezerwat im. B. Papi na jeziorze Zgierzynieckim (gmina Lwówek, woj. poznańskie). Urząd Wojew., Poznań. Msc. Bereszyński A., Ogrodowczyk T. 1994. Ochrona i zagrożenia Rezerwatu na Jeziorze Zgierzynieckim. Spojrzenie z perspektywy ćwierćwiecza. Kronika Wielkopolski. 4(67): 7-14. Bereszyński A., Ogrodowczyk T. 1994. Rezerwat im. Bolesława Papi na Jeziorze Zgierzynieckim. AR, Poznań. 1-104. Bereszyński A., Ogrodowczyk T. 1995. Rezerwat im. B. Papięgo na Jeziorze Zgierzynieckim. Wyd. AR, Poznań. ss. 104. Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska "BIPROWODMEL" Sp. z o.o. w Poznaniu. 2011. Ocena wpływu zabudowy wiejskiej wsi Brody, Pakosław, Posadowo i Zgierzynka na wody powierzchniowe użytku ekologicznego Zgierzynka i rezerwatów przyrody "Rezerwatu im. Bolesława Papięgo na Jeziorze Zgierzynieckim" i "Wielki Las". Bogdanowska A. 2005 Nowe stanowisko traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* (Laurenti, 1768) w zachodniej Wielkopolsce. Rocz. Nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. "Salamandra" 9 95-98. Bogdanowska A., Wylegała P. 2010. Raport oddziaływania na obszary Natura 2000 "Jezioro Zgierzynieckie" PLB300009 oraz "Ostoja Zgierzyniecka" PLH300007 projektowanej inwestycji "Budowa linii napowietrznej 110 kV relacji Pniewy-Nowy Tomyśl". PTOP "Salamandra". Maszynopis. Poznań. Bogdanowska Adriana 2007 Plan lokalnej współpracy na rzecz ochrony obszaru Natura 2000 - PLH300007 Ostoja Zgierzyniecka Ministerstwo Środowiska Bogdanowski A. 2001. Waloryzacja przyrodnicza Rezerwatu im. Bolesława Papięgo na Jeziorze Zgierzynieckim i użytku ekologicznego Jezioro Zgierzynieckie - Uroczysko Wielki Las. Praca magisterska. Katedra Zool. AR, Poznań. Msc. Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1976. Chrząszcze Coleoptera. Adepnaga prócz Carabidae, Mycophaga, Polyphaga: Hydrophiloidea. Katalog Fauny Polski. 28,23(4): 1-307. Czekala M. 2002. Charakterystyka szaty roślinnej rezerwatu im. Bolesława Papi na Jeziorze Zgierzynieckim i terenów przyległych (pow. nowotomyski). Praca licencjacka. Zakł. Taks. Roś. UAM, Poznań. Msc. GDLP 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza. baza danych INVENTGłowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa. JACKOWIAK B., CELKA Z., CHMIEL J., LATOWSKI K., ŻUKOWSKI W. 2007 Red list of vascular flora of Wielkopolska (Polska). Biodiv. Res. Conserv. 5-8: 95-127. Jaros R., Bogdanowska A. 2005 Nietoperze (Chiroptera) projektowanego rezerwatu Zgierzynieckie Uroczysko – obserwacje wstępne. Rocz. Nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. "Salamandra" 9 91-94. Kondracki J. 2009 Geografia Regionalna Polski Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa. 468. Kroh P., Bogdanowska A., Jaros R., Kęsicka H., Kaczmarek L. 2007. Plan ochrony rezerwatu "Wielki Las". Heliktyt "Góry i przyroda". Maszynopis. Poznań-Kraków. Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNIL, Warszawa. ss. 93. Meisnerowski J., Urbańska M. 2005. Gastropods of the nature reserve Wielki Las; in the light of earlier - an attempt at a long-term monitoring. [w:] Pokryszko B. The 25th polish malacological seminar folia malacologica, 15(3): 119-143. Meisnerowski J., Urbańska M. 2007. Ślimaki rezerwatu "Wielki Las" w świetle wcześniejszych badań - próba monitoringu długookresowego. XXIII Krajowe Seminarium Malakologiczne. 24-27.04.2007: 49. Siedlce - Serpelle. Ogrodowczyk T. 1992. Badania florystyczne i faunistyczne "Rezerwatu im. Bolesława Papi na Jeziorze Zgierzynieckim" (Gmina Lwówek Wlkp., woj. poznańskie). Akademia Rolnicza w Poznaniu. Praca magisterska. 110 s. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody "Salamandra". 2011 Dokumentacja planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Zgierzyniecka PLH300007. Poznań. PTOP "Salamandra". 2011. Projekt planu ochrony rezerwatu przyrody "Rezerwat na Jeziorze Zgierzynieckim im. B. Papi. PTOP "Salamandra". 2011. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru

Natura 2000 PLB300009 Jezioro Zgierzynieckie. Wojewoda W., Ławrynowicz M. 2006 Red list of the macrofungi in Polska. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce. [W:] MIREK Z., ZARZYCKI K., WOJEWODA W. & SZELAĞ Z. Red list of plants and fungi in Polska. Czerwona lista roślin i grzybów Polski 53 - 70 Wojterski T. 1958. Najpiękniejsze fragmenty lasów liściastych w Dolinie Mogilnicy. "Przyroda Polski Zachodniej", nr 3/4, z. 5/6: 231-243. Wylegała P., Bogdanowska A. 2009. Awifauna łągowa projektowanego rezerwatu "Zgierzynieckie Uroczysko" - stan obecny i zmiany liczebności. "Przegląd Przyrodniczy", nr 20, z. 1-2, 59-67. Wylegała P., Bogdanowska A. 2010. Jezioro Zgierzynieckie. [w:] Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce pod red. Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. OTOP. Marki. Wylegała P., Janyszek S., Kepel A., Dzieciolowski R. 2006 Ostoje przyrody o znaczeniu europejskim w Wielkopolsce. PTOPI "Salamandra" Poznań 104-109 Zarzycki K., Szelağ Z. 2006 Czerwona lista roślin naczyniowych w Polsce. W: Z. Mirek, K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Szelağ (red.). Czerwona lista roślin i grzybów Polski Inst. Bot. Im. W. Szafera, Kraków

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	30.68				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Wielki Las	*	13.53
PL02	Rezerwat na Jeziorze Zgierzynieckim im. Bolesława Papi	+	17.16

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu
Adres:	Polska 28 Czerwca 1956 r. 223/229 61-485 Poznań
Adres e-mail:	sekretariat.poznan@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

7. MAPA OBSZARU

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300007

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)